

PRIMORSKI LIST.

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

LIOTEKA UNIVERZE
v Ljubljani

„Vse za vero, dom, cesarja!“

„Primorski List“ izhaja 5 in 20 dan vsakega meseca;
ako je ta dan praznik, izide dan poprej.
Velja za celo leto 1 gld., za pol leta 50 novč.

Uredništvo in upravništvo mu je v Trstu,
Via Fabbri št. 7. — Nefrank. pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo. — Cena za inserate po pogodbi.

Tečaj I.

V TRSTU, dné 20. oktobra 1893.

Št. 20

Načrti I. slov. katoliškega shoda.

O visokih šolah nadaljevanje. — Beseda gane, izgled vleče — pravi pregovor, in drugi: v edinosti je moč. To načelo velja pri vsakem važnem podjetju. Zato vidimo, kako se po našeji mili domovini pridno snujejo narodna društva, da se po njih oživi in ukrepi narodni čut.

To potrebo tesnega združenja med seboj čutili so tudi slovenski vseučiliščniki na Dunaju in v Gradcu. Osnovali so si prvi svoje društvo „Slovenijo“, a drugi „Triglav“. V teh društvih se goji vzajemnost slovenskih visokošolcev, ki se tu shajajo, da se spodbujajo in podpirajo.

Toraj slovenski akademiki imajo že svoje društvo na Dunaju in v Gradcu, čemu tedaj je pa še katoliški shod v Ljubljani sklenil to-le resolucijo:

„Katoliški shod priporoča, naj se ustanovita za slovenske visokošolce na Dunaju in v Gradcu posebni katoliški dijaški društvi po uzgledu dunajske „Avstrije“, pod pokroviteljstvom odličnih slovenskih katoličanov?“

Ali ni bila ta resolucija povsem nepotrebna, ker imajo slovenski visokošolci že svoji društvi?

„To sta pač društvi — je rekel v svojem poročilu č. g. Lesar — pospešujoči narodni čut slovenskih dijakov, a onega namena, kakoršnega si želimo od katoliških društev, ne dosegata.“

Iz teh besed g. poročevalca je razvidno, kakšnega društva slovenskih akademikov si želi katoliški shod, namreč katoliškega društva, v katerem naj bi se gospodje dijaki ne spodbujali samo za narodni čut, ampak gojili v prvi vrsti tudi versko, katoliško zavest, katere je nam v sedanjem času tako potreba, kakor ribi vode; že v zadnjem članku, v št. 19. smo dokazali, da pogrešamo pri mnogih akademično izobraženih prvakah naroda najbolj one katoliške zavesti, ki se ne boji očitati se pokazati pred svetom, katere ni sram spolnovati svoje verske dolžnosti.

Tu moramo zopet naglašati, da nikakor ne mislimo, da ni treba gojiti narodnega čuta; marveč radi priznavamo naravno potrebo, da se ta čut goji v gotovih mejah, in hvalimo mladino, ki se medsebojno navdušuje za ohranitev in gojitev tega naravnega, pr irojenega čuta; toda nam velja vsigdar načelo da pred narodnostjo je vera, ter da v prvej vrsti velja gojiti verski čut; zakaj brez tega čuta tudi najboljši narodnjak ni pravi narodnjak, zato ker ne zna dovolj ceniti onega verskega

prepričanja, ki je zlasti našemu slovenskemu ljudstvu tako globoko utisnjeno; in zato tudi to ljudstvo ne ceni mnogo onih omikancev, ki s svojem življenjem kažejo, da nimajo pravega verskega čuta.

Mi torej nočemo, da bi prenehali slovenski akademiki gojiti narodni čut; hočemo pa, da bi gojili v prvi vrsti verski čut, katoliško zavest.

Tako katoliško društvo slovenskih vseučiliščnikov na Dunaju se je že zasnovalo pod pomenljivim imenom „Danica“.

Mi bi vrlim mladeničem, ki nameravajo takoj praktično uporabiti resolucije kat. shoda, da bodo res obilnega sadu rodile, iz srca radi zaklicali: slava! — toda „vox faucibus haesit“, veseli usklik nam je v grlu obtičal, ker ravnokar nam je prinesel „Slovenec“ tužno vest, da deželna vlada nižjeavstrijska, in za njo slavno ministerstvo nista hotela potrditi društvenih pravil, torej zabranila ustanovitev društva. Pa zakaj? No, ravno zato, ker so hoteli ti katoliško misleči mladeniči poleg verskega gojiti tudi svoj narodni čut. Trobojni slovenski trak in mili slovenski jezik kot poslovni jezik društva sta bodeča trna, ki sta dala nasprotnikom povod, da bi v kralji zadušili nežno cvetlico nadepolnega društva.

Ta žalostna resnica nas uči, kako malo znajo ceniti visoka gospoda narodno ravnopravnost v Avstriji, ter da vsled svojega praznega strahu pred slovensko trobojnico zaduše radi tudi katoliško gibanje. To pa je gotovo po vseči vsem brezverskim liberalcem. Ta sicer žalostna vest nam pa tudi jasno kaže, da slovenski visokošolci, ki so hoteli ustanoviti katoliško „Danico“, niso nikakor hoteli izključiti iz svojega društva slovenske narodnosti, ampak so jo hoteli prav temeljito gojiti; kar zopet kaže, da pravi katoličan je tudi vrl narodnjak.

Zadnja resolucija gledé visokih šol se glasi:

„Bodočemu vednostnemu društvu pa bodi skrb, v dogovoru s pokrovitelji imenovanih društev, za podporo slovenskim visokošolcem, oziroma ustanovitev potrebnih „zavetišč“, v katerih naj bi se skrbelo za versko pravni napredek slovenske akademiške mladine, ter vzbujalo v njej in množilo katoliško mišljenje in življenje.“

Pojasnjujoč in utemeljujoč to resolucijo je rekel pri kat. shodu g. poročevalec:

Ta resolucija priporoča podporo revnih, pa poštenih slovenskih velikošolcev na Dunaju in v Gradcu. Že sedaj imamo v imenovanih mestih dijaški podporni društvi, ki nabereta in razdelita še precej podpore, a sliši se, da se podpora od dijakov ne obrne vselej prav. Zato meri resolucija na to, da bi se osnovali za naše dijake na Dunaju in v Gradcu zavetišči, t. j. hiše, kjer imajo dijaki stanovanje in hrano, ali zastoj ali proti primerni odškodnini“.

Kako si misli g. poročevalec skrb za versko-nravni napredek v teh zavetiščih, kažejo njegove besede:

„Slovenski rojaki duhovskega in neduhovskega stanu, živeči na Dunaju ali v Gradcu, bi skrbeli za versko-nravni napredek dijakov, n. pr. z apologetičnimi konferencijami (t. j. obrambnimi govori), z duhovnimi vajami, s pripravami za sprejem sv. zakramentov, s podučljivimi razgovori, z dobrimi knjigami itd.“ — Iz teh besed g. poročevalca lahko posnemamo, kolike važnosti in potrebe da so taka zavetišča za slovensko katoliško mladino na visokih šolah. Tako izšolani vseučiliščniki bili binašemu narodu res trdna podpora v verskem in narodnem oziru.

Ta zavetišča pa nimajo samo namena buditi in krepiti katoliško zavest pri visokošolcih, ampak še dosebno g m o t n o jih podpirati, zakaj vse lepe in dobre besede nič ne izdajo, ako pa je želodec

prazen. Treba je poskrbeti revnim dijakom za stanovanje in hrano. Saj nam je vsem dobro znano, da so naši gospodje, duhovni in posvetni, večinoma sinovi borega kmeta, ki si mora v [potu obraza in s žulji svojih rok pridobivati vsakdanji kruh. Bogatini so med Slovenci bele vrane. In koliko je nado budnih mladeničev slovenskih, katere je Bog bogato obdaroval z bistrim razumom in dobro voljo, ki bi bili najlepša dika in najtrdnjša podpora slovenskemu narodu, ako bi dovršili visoke-šole; toda revščina jih zadržuje, da ne morejo naprej. V tem pogledu bi mnogo pomagala namerovana zavetišča.

Obstoji sicer odbor za podporo slovenskih vseučiliščnikov, ki nabira denar za revne visokošolce. Toda denar v rokah neizkušene mladenca v velikem mestu malo izdā ali pa se tudi neredkokrat porabi za nepotrebne ali celo škodljive reči. Torej bi bilo tudi v tem oziru veliko boljše zavetišče, kjer bi imeli dijaki stanovanje in hrano.

Pa da se taka zavetišča ustanové, je treba denarja in zopet denarja, katerega je treba nabirati mej slovenskim ljudstvom, ki bode gotovo rado po svojih močeh žrtvovalo v tako blagi namen.

Toliko se nam je zdelo potrebno pojasniti resolucije v šolskih zadevah. Dal Bog, da bi našle te resolucije jak odmev pri slovenskem ljudstvu in po celi Avstriji, ter da bi se kmalu dejanski izvršile!

Sv. Oče Leo XIII.

Volitev rimskega papeža.

(Nadaljevanje).

V Vatikanu je bilo drugi dan že na vse zgodaj živahno pripravlanje za volitev. Zunaj na trgu sv. Petra pa se je zbrala množica, željno čakajoča volitve. Mej drugim se je tudi ime Peči večkrat slišalo izgovarjati.

Ob 10. uri zjutraj zakliče obrednik ali ceremonist v latinskem jeziku: „In capellam, Domini“, t. j.: „Gospoda! V kapelo!“ Vsi gredo v kapelo in se vsedejo vsaki na svoj sedež. Camerlengo Peči je imel deveti sedež. Kardinal dekan je najprej maševal

tiho sv. mašo, ter po maši nagovoril kardinale o imenitnosti volitve.

Volitev začne. Vsaki zapiše na papirček ime dotičnega, o kojem misli, da bi bil sposoben za papeža, ter nese papirček na altar. Predno odda svoj papirček, zakliče vsaki na glas Jezusa Kristusa, kot svojega bodočega sodnika, za pričo, da je res tako volil, kakor mu je vest velevala.

Zdaj začnejo preštovati glasove. Peči je dobil 19 glasov, kardinal Bilio 6, vsi drugi manj. Ker ni bilo še dveh tretjin, vzamejo vse papirčke, vržejo jih v peč, ki je v Sikstinski kapeli, pridenejo neko-

LISTEK.

„Ljubite svoje sovražnike“.

Temna noč pokriva zemljo, utrujeni od težkega dela uživajo ljudje sladki počitek. Le tam posamotni cesti drdra še potni voz proti vasi Saint-Perine.

Kdo so pač ti pozni potniki v temni noči? Pet nesrečnih begunov sedi v vozu, ki se skrivajo pred vohuni krvoločnega trinoga, Robspierra, ki je tedaj grozno gospodaril na Francoskem ter prelival potoke nedolžne krvi.

Grof B. s svojo soprogo, dvema sinovoma in nežno hčerko so morali v naglici pobegniti iz svojega gradu, da si rešijo življenje, ter so našli zavetje na svojem posestvu v vasi Saint-Perine, katero je oskrboval nek Anton Michelin. Tu sem jih je pripeljal potni voz pod varstvom nočne tmine.

Z veselim srcem sprejel je oskrbnik svoje pregnane gospodarje ter jim kolikor moč gostoljubno postregel. Tu se je čutila nesrečna družina varno pred svojimi sovražniki, saj sem v ta oddaljeni kraj jih ne bodo prišli iskat. Toda prišlo drugače.

Ne dolgo po-tem, ko je bil došel grof B., pobrala je nemila smrt dobrega oskrbnika Antona. Njegov sin Janez pa ni podedoval od svojega očeta rahločutnosti in zvestobe, njemu je bilo srce le za denar. In kaj stori ta brezsrčni sin? Vedel je, da grof ima denar, in tega si je hotel prilastiti. Pa po kateri poti? Najlažje bo, si misli hudobriež, če izdam grofovo družino krvoločnim trinogom, ki bodo gotovo hitro spravili vse na oni svet, a jaz ostanem sam gospodar velikega premoženja.

Tako se je tudi zgodilo. Janez Michelin naznani sodnikom skrivališče grofovo. Že drugi dan prilomastijo vojaki v Saint-Perine ter odpeljejo celo družino v Pariz. Tam jih postavijo pred sodnijo, ki pa seveda ni gledala na pravico, ampak brez vsake preiskave obsodila nesrečno družino v smrt. Obsodba se je takoj izvršila: grof, soproga in oba sina so zgubili svoje glave pod neusmilje guillo-

liko vlažnega sena in prižgejo, da se je črn dim dvigal nad Sikstinsko kapelo v zrak, ter vsem Rimljanom oznanjal, da je prva volitev bila brez vspeha. S tem se je druga seja končala.

Ob štirih in pol uri popoldne zakliče zopet obrednik: „In capellam, Domini!“

Odpevši „Veni Creator“, t. j.: „Pridi sv. Duh“, začnejo znova voliti, kakor zjutraj. Ko so pa glasove preštevali in se je ime Peči več ko tridesetkrat ponovilo, začel je Peči biti silno nemiren in pero mu je palo z rok. Kardinal Donnet, ki je sedel poleg Njega, mu je je pobral z besedami: „Pogum! Saj tukaj ne gre za Vašo osebo, ampak za sveto Cerkev in za bodočnost sveta“.

Peči je dobil 34 glasov, kardinal Bilio 9, vsi drugi manj. Ker ni bilo še dveh tretjin je znova črn dim nad Sikstinsko kapelo oznanjal, da volitev ni še končana.

Ko je seja končala, podali so se vsi kardinali k vratom sprejet kardinala iz Lisabona, ki je ravno došel v Rim k volitvi.

Dvajseti dan februarja je imel biti odločilen. Nekoliko po deseti uri začne tretja seja. Peči je bil tako nemiren in bled, da so bili vsi kardinali v skrbeh za Njegovo zdravje. Predno je začelo glasovanje, stopi k svojemu prijatelju, kardinalu Bartoliniju in mu reče: „Ne morem več prenašati. Izpregovoriti hočem par besedi. Bojim se, da napravite danes strašen pogrešek. Mislijo, da sem učen, da sem moder, da imam potrebne lastnosti za papeža, ali vsega tega jaz nimam“. Kardinal Bartolini mu odgovori: „Ali ste učeni in modri ali ne, je naša dolžnost soditi; ali imate potrebne lastnosti ali ne, ve Bog! Vdajte se v voljo božjo!“

Peči se vdá v voljo božjo!

Pri preštevanju glasov se je pokazalo, da je Peči dobil veliko več kakor dve tretjini, t. j. več kakor 44 glasov,

Zdajci stopi kardinal dekan predenj in ga vpraša v latinskem jeziku: „Ali sprejmeš postavno izvolitev v najvišjega glavarja Cerkve?“

Peči vzdigne oči proti nebu, ter odgovori: „Nisem sicer vreden te visoke službe, ali pokoren sv. kolegiju, spoznavam v vašem glasu — božji glas!“

Zdaj se mu po vrsti kardinali globoko poklonijo.

Kardinal dekan ga zopet vpraša v latinskem jeziku: „Kako ime hočeš imeti?“ Peči odgovori: „Leon XIII.“

Kardinal dekan ga dalje vpraša, ali sme ljudstvu, ki zunaj čaka v brezštevilni množici, oznaniti Njegovo ime. Peči dovoli. Kardinal dekan gre na balkon sv. Petra in zakliče brezštevilnemu ljudstvu: „Oznanjam Vam veliko veselje, da imamo papeža, prečastitega gospoda Joahima Pečija, kardinala pri cerkvi svetega Krizogona, kateri se bo imenoval Leon XIII.“ Ker je bil glas sivega starčka dekana nekoliko prešibak, ponovil je iste besede nekdo drug, ki ga je spremil na balkon z močnim glasom in spustil na trg majhen papirček, na katerem so bile tiste besede zapisane.

Zdajci zazvoni pri sv. Petru in kakor bi trenil po vseh cerkvah v Rimu. Iz tisoč in tisoč grl se je slišalo: „Živel Leon XIII! živel Peči!“

Ves katoliški svet se je razveselil dvajsetega februarja popoldne, ko je brzovjav raznesel po svetu vest o srečni izvolitvi Leona XIII. V Peružiji zlasti je zavladalo nepopisljivo veselje! In to veselje, ki je takrat navdajalo srca vseh katoličanov, je ostalo živo do današnjega dneva.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Državni zbor se je sešel 10. m. Vlada je predložila predloge o premembi državnozbornskega volilnega reda za kranjske kmetijske občine v okrajih

Postojna in Logatec, — o ustanovljenju kmetijskih stanovskih zbornic, — o premembi volilnega reda, — o deželni brambi. Finančni minister je predložil proračun za l. 1894. Prihodki: 619,105.779

tino. Le šestnajstletnej hčerki Mariji so prizanesli zavoljo njene nežne starosti.

Janez Michelin se je sedaj polastil vseh zakladov grofovih; pa ni mu dala vest miru, še je živela deklica Marija, ki bi mu lahko pozneje grenila veselje uživanja. Tudi njo mora spraviti si iz pota. Zato jo zatoži pri sodniji, ki pa je imela vendar toliko usmiljenja z vbogo siroto, da je ni obsodila v smrt, kakor si je želel grozovitnež, ampak le za par mesecev v ječo.

Tolika hudobija in grozovitost Michelinova pa je vzbudila veliko nevoljo in zaničevanje pri njegovih sosedih. Nigdo ga ni več prijazno nagovoril, vsi so se ga ogibali, vsi klicali nanj jezo božjo. Ni mu bilo več obstati v Saint-Perinu. Pobral je ukradeni denar, katerega se je držala kri nedolžnih žrtev, ter se preselil v mesto Lyon, kjer je začel kupčijo. Pa kaj pomaga? Krivičen vinar deset pravičnih požre, in kjer ni blagoslova božjega, ni sreče. Tako tudi Janez Michelin ni imel sreče pri kupčiji. Kako neki? Ali naj pravični Bog nekaznovano pusti toliko hudodelstvo? V dveh letih je

zapravil vse svoje premoženje ter moral težko delati kot težak, da je za silo preživel sebe in svojo družino.

Preteklo je nekaj let od tistega osodepolnega časa, kar je tako žalostno končala življenje družina grofa B. razun 16letne hčerke Marije. Pa, že v cvetu svoje mladosti polna britkih skušenj, vdala se je v nemilo osodo, pa trdo oklenila se Boga, ki je najboljši oče zapuščenim sirotam.

Groznega gospodarstva krvoločnih trinogov je bilo brzo konec na Francoskem; ko so namreč upihili življenja luč tisočerim blagih bitij, jeli so divjati med seboj eden proti drugemu, ker ni eden drugemu zaupal. Slednjič po prestaneji silnej nevihti prisijali so Franciji zopet mili žarki ljubega mira in reda.

Plemstvo, ki je živelo v prognanstvu, se je vračalo v domovino, kjer je vsaj deloma nazaj dobilo svoje imetje. Tudi Marija, hčerka grofa B. je zopet prišla do svojega posestva, ter kmalu v zakon stopila z bogatim gospodom, ki je bil, kakor ona, plemenitega srea.

gld.; stroški: 618,394,237 gld. Prebitka: 411.542 gld. Z ozirom na 619 milijonov dohodka je pol milijona prebitka pač majhna številka; finančni minister jo je poskušal olepšati s tem, da se bode tri milijone porabilo za poplačanje dolgov. — Predlog o deželnoobrambenem zakonu določa dveletno aktivno službo in desetletno neaktivno za vso deželno brambo, izimši Tirolsko in Predarlško. Po določenem številu podčastnikov se bode moglo primerno število moštva tretje leto obdržati v aktivni službi; določba dosedanjega zakona, da je za porabo deželne brambe zunaj države potrebno državnega zakona se je izpustila. Vidi se, da bo ta zakon, ako se sprejme, veliko breme za ljudstvo, in bo zato obravnava o njem trda kost ljudskim zastopnikom. — Predlog o premembi volilnega reda pripoznava volilno pravo v mestih in kmetskih občinah: prvič vsem, ki so kedaj bili v vojski proti sovražniku, ki imajo vojno medaljo, ki so si pridobili podčastniško spričalo; vsem, ki znajo pisati in čitati in šest mesecev stanujejo v kaki občini. Ta mera izobraženja mora se dokazati s tem, da dotičnik pred komisijo pravilno napiše prošnjo za volilno pravo; dokazati pa bo moral dotičnik tudi, da je spolnil dožnost vojaškega nabora, da plačuje direkten davek, ali pa da ima stalno delo v kakem določenem poklicu. Zastopstvo interesov in število poslancev ostane, in kmetske občine bodo tudi v bodoče volile po volilnih možeh. Ta postava ima stopiti v veljavo z razpisom prihodnjih državnozborskih volitev, obravnavala pa se bode v spomladanskem zasedanju. — Dr. Herold je predlagal, naj se prekliče naredba, s katero so se ustavila porotna sodišča v Pragi, in zahteval za svoj predlog nujnost, ki pa ni bila pritrjena. — Dunajski vseučilišniki so ustanovili: Slovensko-katoliško akademično društvo „Danica“; vlada je pa prepovedala to društvo, ker: a) bi imel biti poslovni društveni jezik slovenski, b) ker ima biti znak društva slovenska trobojnica. Prepoved s takimi razlogi je v obče presemetila. — V seji, dne 13. t. m. je poslanec Bareuther podložil nov načrt za preosnovo volilnega reda. Potem je sledilo prvo čitanje izjemnih naredeb za Češko. — Izjemno stanje na Češkem je vse-

kako sitna stvar za politično gibanje, a zamoglo bi imeti dobrih nasledkov, namreč zedinjenje vseh čeških strank v skupno in složno delovanje. V več mestih so se že osnovali klubi, v katerih so združeni pristaši vseh čeških strank, in ki imajo pripraviti tla za skupno delovanje.

Trst. V III. okraju tržaške okolice voljen je bil dne 15. t. m. g. Vatovec s 90 glasovi proti 56, katere je dobil č. g. Pahor — V mestnem žboru, dne 9. t. m. objavil je župan, da se točarina definitivno odpravi s 1. januarjem 1894.

Na Štajarskem so v Gradcu ustanovili podružnico „kat. šolskega društva“, kar je veselo znamenje, da tudi med nemške učitelje, ki so bili dozdaj najbolj liberalni, prodira spoznanje, da brez vpliva vere na šolo ta ne more napredovati.

Na Koroškem se morajo Slovenci bojevati proti Nemcem celó za navadne in splošne pravice človeštva. Na nemški strani je posebno delavna „kmečka zveza“ (Bauernbund), ki po sili hoče slovenske kmete spraviti v nemčurski in brezverski koš. Slovence vodi in bodri „Katoliško politično društvo“ in dramijo jih Ciril-Methodove podružnice; najnovejša se je ustanovila v Velikovu.

Ogrska zbornica poslancev izvolila je za podpredsednika Deziderija Perczela. Minister Hieronim je priznal, da dosedanje postopanje ogerških vlad nasproti raznim narodnostim ni bilo umestno in primerno, in si je simpatije teh treba pridobiti z drugačnim ravnanjem. Kdor pozna madjarsko politiko, zdel se mu je Hieronimov govor kakor med, na katerem hoče loviti muhe, ki na kis niso hotele priti. Vpraša se le, so ti narodi tako brez glave kot muha? — Zastran cerkvenopolitičnih predog se še ne vé, kdaj in v kaki obliki pridejo pred državni zbor.

Na Hrvatskem vse prizna za velevažen čin, de je ban Khuen-Hedervary obiskal škofa Strossmayera. Kaj sta se pogovarjala, se pač še ne vé; gotovo pa je, da ne o samem vremenu. Pravi se, da sta se pogajala zastran imenovanja Zagrebškega nadškofa.

Ko je bila Marija, sedaj grofica P. nekedaj na potovanju po južnej Francoski, mudila se je tudi nekoliko dnij v Lijonu, ter vsled svoje povsod znane ljubezni do revnih in zapuščenih, je obiskala tudi mestno bolnišnico. Šla je od sobe do sobe, tu potolažila z besedo bolnika, tam drugemu podelila milodar. V enej sobi se ustavi pri postelji že priletnega bolnika, ki je vsled hudih bolečin glasno stokal, pa sem ter tje tudi grdo kletvino izustil. Z milim pogledom zre grofica v bolnika, ter vpraša okoli stoječe usmiljene sestre o njegovej bolezni. Te jej povejo, da trpi res hude telesne bolečine, a najhujša da mu je misel, da mora njegova družina vsled njegove bolezni toliko prestati.

„Kako pa Vam je ime?“ vpraša grofica bolnika. „Janez Michelin“ odgovori bolnik težko sopeč.

Grofica, ko čuje to ime, obledi. To ime jej ni bilo neznano, vendar vpraša dalje: „Odkod pa ste doma?“ — „Iz Saint-Perina“, pravi bolnik.

Kakor blisk zadenejo grofico te besede, vsa prepadla zgrudi se nezavestna v roke svoje spremeljevalke. Hitro jo prenesejo v sobo neke sestre, kjer se je kmalu zavedla. Radovedno povprašujejo jo

okoli stoječi, zakaj da je ime tega bolnika napravilo na-njo tako globok utis; pa vse prizvedovanje je bilo brezuspešno, blaga gospa se ni dala pregovoriti, da bi odkrila to skrivnost, le enega duhovnika bolnišnica dá poklicati, kateremu toplo priporoči bolnike, ter mu izroči tudi svoto denarja, da se bolniku bolje postreže.

Pa blago srce grofice ni bilo s tem še zadovoljno; pomagala je po svojih močeh tudi zapuščenjej družini nesrečnega bolnika. Tri njegovi vnuki, ki so že zgubili svoje stariše, je dala nekemu mojstru, da se izučé rokodelstva ter si prislužijo vsakdanji kruh.

Blagemu čitatelju je pač znano, da ta nesrečni bolnik je bil isti Janez Michelin, ki je davno pred iz hudobije zakrivil smrt grofa B. in njegovih dražih ter je hotel v smrt pripraviti tudi takrat šestnajstletno hčerko M., ono isto grofico, ki mu je sedaj njegovo tedanjo zlobnost tako velikodušno povrnila z dobrotami.

Tako je pokazala blaga grofica, kako velja dejanjsko izvrševati zapoved Zveličarjevo: „Ljubite svoje sovražnike!“

Vnanje države.

Francija. 13. t. m. je rusko brodovje priplulo v Toulon. Francozi so je sprejeli, kakor se sprejme snubljen bogata nevesta, kadar pride na ogled.

Španci imajo prepir z Maroko, ker so Arabci napadali trdnjavo Melilla. Poveljnik trdnjave je sicer odbil napad, ali padlo je 18 vojakov in 28 jih je ranjenih. Španjska vlada zahteva zadoščenje, in je odposlala novih vojnih moči, da kaznuje vpornike.

Na Belgijskem so pokazali socijalisti, ki zametavajo pozitivno vero, kaj nam je pričakovati, če oni pridejo na krmilo. V trgu Hastier-u je tropa 500 socijalistov pod vodstvom županovim (!) udrla v

cerkev. Sv. podobe so potrgali, prižnico in altarje razdjali in razobesili rudeče zastave.

Amerika, nekaj dežela upa in sreče, je zdaj kraj žalosti in siromaštva. V južni Ameriki so nekoliko let sem neprenehoma puniti in domače vojske, pri katerih preneha vsak napredek in uničuje se domače blagostanje. V severni Ameriki je zavoljo sreberne krize nastal propad delavskega stanu. Po uradnih izveštjih je pri nekotnih obrtnijah po 75 odstotkov delavcev brez dela in jela. To naj si vzamejo na znanje tisti Slovenci, ki nameravajo zapustiti svojo domovino in iti srečo iskat v Ameriko. Vsi slišite značilne besede nekega Slovenca, ki je vrnivši se domov rekel: Ako bi bil doma toliko trpel in tako zmerno živel, kakor sem v Ameriki, bi bil že zdavno bogataš, a tako sem revež.

Dopisi in razne novice iz slovenskih in drugih krajev.

Iz Gorice. Bil je občni zbor političnega društva „Sloga“, t. j. zbralo se je v Citalničnih prostorih okolo 30 članov, mej njimi v polnem številu č. duhovščina izpod Čavna. Sprejele so se razne resolucije: 1. o potrebi Predelske, Baške in Vipavske železnice. Po želji g. Fr. Hmeljaka pojde Vipavska železnica mej Križem in Cesto. Dobro, da le pojde!

2. Protest proti krivičnosti italijanskega mestnega starešinstva, ki nam proti jasnim določbam temeljnih postav noče odpreti slovenskih ljudskih šol v Gorici. Nadalje se izraža želja po meščanskih slov. šolah.

3. Protest proti postopanju c. kr. pravdnštva, ki toži Slovence v italijanskem jeziku.

4. Protest proti neprestanemu obrekovanju, da so Slovenci „surov narod z živinsko naravo in divjaškim nagonom“ (tako se je izrazil v javni seji goriškega starešinstva dr. Marani).

5. Proti okrožnici c. kr. glavarstva o znanem pretepu na solkanski cesti.

6. Se sprejme z odobravanjem na znanje poročilo g. državnega poslanca o političnem položaju, in se ga je naprosilo, naj ne glasuje za vlado pri razpravi o izjemnem stanju v Pragi, pač naj glasuje za vsako predlogo, ki bi razširila volilno pravico.

Na vprašanje dr. Rojica, naj poslanec točno izpove, ali bode glasoval za izjemno stanje ali proti, odgovoril je g. poslanec, da ne vé še.

Pri zborovanju je bil tudi vitez dr. I. Tonkli, ki je pojašnjeval v daljšem govoru, da Slovencem se zdaj slabše godi ko poprej, da vlada nam ni zadnja leta ničesar dala, da je poslala na Kranjsko nemškega predsednika in v Trst italijanskega namestnika itd. On je tudi glasoval za vlado ali držal se je načela: do ut des. Ako pa nam vlada ničesar ne dá, ni treba jo več podpirati. Izjemno stanje v Pragi ni naperjeno proti poličnemu pobalinstvu ampak proti polični stranki, proti českomu narodu, kar je naravnost krivično.

Pri volitvi novega odbora — društvo ima vedno še toliko članov, da si odbor voli — so se izločili oni člani, ki so neprijazni novi tiskarni v Via Signori.

Na zdar! To je praktična politika, ki družji.

G. tajnik je pravil, da je namerjavalo društvo letos slovesno obhajati petdesetletnico sv. Očeta Leona XIII, ali našlo je zapreke od tako zvanih

katoličanov in tudi vlada jim je namignila, naj slavnost opustijo. Mi še precej poznamo tako zvane katoličane in se tudi sami tako zovemo, gg. Slažane menda tudi ne bo sram tega imena, kaj? — ali o nikomur ne vemo, da bi bil le z mezincem ganil proti namerjavani slovesnosti. Radi pa mu verujemo, da so mu vladni mi-gljeji sveti.

Pri zborovanju smo pogrešali blagor. g. prof. Berbuča, ki pa je za to prišel k Zvezdi na posvetovanje.

Pred vratmi smo slišali dve stvari, ki sta ostali v žepu gg. zborovalcev, namreč nekaj o nezaupnici... in nekaj o katoliškem shodu...

Tudi se je zapazilo, da se učiteljstvo nekam umika, č. duhovščina pa je lepo razdeljena na tri strani. Prav kakor je pisano v sv. pismu.

Iz Tolmina. Dne 30 sept. vršila se je volitev tolminskega župana. Izvoljen je bil jednoglasno g. Kacafura. Po tem takem dveletna vojska in borba za županski stol je s tem končana.

„Pr. l.“ je do zdaj stvarno poročal o vsem, kar se je v tem času znamenitega zgodilo. Drugi slovenski listi so se že izjavili o tolminskem županu, eni ugodno, drugi neugodno. Gotovo tudi p. n. bravec „Pr. l.“ bi radi slišali, da bi tudi ta list svojo izrekel o tolminskem županu. Ker pa g. Kacafura do zdaj se ni pečal v javnih stvareh, in le tesno bil navezan na svoje barve ob slovesnih trenotkih, — zato se nam zdi neumestno soditi, oziroma obsoditi ga.

Vse, kar smo dozdej sporočili v Pr. l. slonelo je na gospodarskem stališču. Le s pogledom na ogromne občinske doklade (100% do 17%), pod katerimi je zdihoval cel sodnijski okraj in na pašino gospodarstvo preteklih let — sestavljali smo sporočila, ter nekako čutom veselja duška dali.

Opomniti nam je tu, da Pr. list stoji na katoliško-narodnem stališču, ali da se po domače izrazimo, geslo mu je: **Vze za vero**, dom cesarja. Stvarnega in pazljivega motrilca javnega življenja je pa, vsako osebo, ki javno nastopi, soditi iz tega trojnega stališča, ker to troje je nerazdružljivo, v eno celoto spojeno.

Na g. Kacafuri je zdaj, ali bode naša sodba po tolikih letih zanj ugodna ali pa neugodna.

Marsikateri katoliški list je večkrat sebi in do-
bri stvari škodoval, samo zato, ker je prezgodaj
slavo pel možem dvomljive vrednosti; pa mi ne ma-
ramo izpostaviti se tej nevarnosti, pač pa mirno in
potrpežljivo bomo čakali ugodnega trenutka.

Pr eden katoliški list, stoječ na gori označenem
stališču, svoj slavospev v javnost pošlje o enem ali
drugem svetnem možu, mora vsestransko dobro
preudariti; ker katoliški listi dandanes imajo hude
nasprotnike, ki pazljivim in zavidljivim očesom
prežijo na vsako besedico.

G. Kacafuri pa svetujemo, naj zapiše na vrata
obč. pisarnice sledeče besedice: Oblasti se ne sme
zlorabljeti v zasebne namene, ker posve-
čena je splošnemu blagru.

Ako se bode g. K. tega gesla držal, osramo-
teni bodo vsi nasprotniki in Pr. l., bode tudi za-
služeno priznanje izrekel.

Vsakdo, zroč na dno tolminskim homatijam,
mora priznati, da se je tudi tú vresničila žalostna
resnica: „Politika kvari značaje...“

In zakaj? Zato ker slovenski politikanti so
zapustili staro slovensko geslo: „V se za vero,
dom, cesarja.“

Dá, politika brez vere kvari značaje, nasprotno
pa politika sloneča na sv. veri jih okreplja in
vtrjuje.

V zadnjem dopisu se je vrnila pomota; name-
sto „moške“ liberalce, naj se bere: „Môške libe-
ralce“.

Iz Solkana. Rožnivenško nedeljo imeli smo v
Solkanu novo mašo, katero je daroval naš rojak č.
g. Ivan Koršic, bogoslovec v Gorici. Vse ljudstvo
je željno pričakovalo tega dne, kajti preteklo je
že 17 let, odkar ni bilo pri nas nove maše. Že
cel teden poprej naznanjalo je slovesno pritrko-
vanje zvonov vesel dan; rožnivenško nedeljo pa je
bilo, v kljub prav slabemu vremenu, vse na nogah.
Pot iz župnišča v cerkev bila je okrašena s zasta-
vami in mlaji; pred vhodom na „plac“ bil je sla-
volok z napisi: „Novi mašnik bod pozdravljen“ in
„Neomahljivo bojuj se za vero, dom, cesarja“. No-
vomašnika spremljalo je k altarju 16 duhovnikov,
med katerimi so bili vsi farni vikarji, veleč. mon-
signora F. Košuta dekan, I. Gabrijelčič, semeniški
vodja, veleč. g. profesor T. Čerin. Slovesni krasni
govor imel je č. g. I. Godnič, vikarij kronberiški.
— Po novi maši zbrali so se povabljeni gostje k
obedu pri veleč. g. župniku, kjer se je slišala mar-
sikaka lepa napitnica. — Novemu delavcu v vino-
gradu gospodovem želimo najboljše sreče!

Zaplenjena je bila šte. 20. našega lista vsled
dopisa: „Iz Cerkljanskega“, zato smo dali natisniti
drugo izdajo.

Darovi za slov. Alojzijevišče v Gorici: † g. M.
Bolter 500 gld. in eno srečko; č. g. J. dr. Pavlica,
spiritual, 100 gld.; č. g. Ant. Kebec, vik. in Mat.
Primožič po 15 gld.; č. g. J. Skočir, dek., Jan. Ma-
rušič, vik. in Tomažič, vik. po 10 gld.; č. g. Ant.
Bratina, vik., Simon Kos, vik., Ant. Sfiligoj, vik.
in Karol Cigon, vik. po 5 gld.; č. g. J. Kumar, vik.
4 gld. in Jos. Kos 2 gld. — Skupno 686 gold. in
ena srečka

Duhovniške spremembe v goriški nadškofiji: Č. g.
Ullian Hermenegild, I. kapl. v Monfalcone za vikarja
v S. Vit pri Ajello. Č. g. Jan Mosettig, novomašnik,
za kaplana v Fiumicello. Č. g. Ant. Jug, vikar v
Vrtojbi, gre za vikarja v Sovodnje. Č. g. Andrej

Pavlica je imenovan provizorjem v Biljah. Č. g.
Ant. Bodigoj je imenovan župnikom v Brazzan.

S Krasa. V Repentaborski župniji močno bole-
hajo otroci za rubadom (Masern), v 14 dneh jih je
7 umrlo. Vsled te bolezni je bila tudi šola zaprta
od 1—16. oktobra. Mnogi so bolezen že prestali,
pa še kašljejo.

Razun prve tri dneve, ko je bilo deževno,
imamo cel vinotok do sedaj prav lepo jesensko
vreme, voljno in primeroma toplo. Kmetje hité ajdo
brati in za ozimino orati. — V Repnem že 17 let
niso imeli tako obilne trgatve kakor letos.

Iz Črnič. Še naznanjal ne bi cenjenim bral-
cem, da je pred kratkim tresčilo v naš zvonik, če
bi ne bilo zanimivo slišati, kod si je električna
iskra pot izbirala, predno je prišla na tla. Udarila
je v križ vrhu zvonika. Od tukaj je najšla železno
pot na zvon. Tukaj je preskočila na urino kladvo.
To jo je pripeljalo po svoji žici do ure. Pri uri si
je najšla železni prevodnik na kazalno ploščo. Ta
pot pa je pri nas tako dolga kakor cerkev Zvo-
nik namreč (kjer je ura) je v ozadju, kazalnik pa
v pročelju cerkvenem. Žica speljana pod celim cerk-
venim slemenom veže uro s kazali. Po njej je prišla
strela na kazalnik, kositarjev. Tu se je razdelila v
dva toka, najbrže v pozitivni in negativni, ter je šla
iz obeh spodnjih kotov ploščin. Dosti ni pomi-
šljala, kam bi šla, zavohala je s tenkim svojim nosom
drug prevodnik, strešni žleb, ter je tam skočila
urnega skoka čez prav ozko strešico.

Po žlebu sta tekla oba toka vsak na svojo
stran iz pročelja na levo, jeden drugi na desno cerk-
veno stran, dokler nista si zbrala poti vsak po
svoji prvi cevi, po kateri teče voda iz žleba.

Ker manjka pri tleh vsake cevi za jeden me-
ter, sta tresčila oba toka prišedša do konca cevi
skozi zid v cerkev. V cerkvi je le poznati, kje sta
notri prišla, potem ni ne duha ne sluha po njihju.
Ker sta prišla ravno od nasprotne strani, se zdi
da sta skupaj trčila in mora biti se uničila —
Hvala Bogu, da ni nobene škode. Vidi se, da gre
strela skozi zid lahko tudi skozi prav malo
luknjico.

Biljana. — V pojasnilu dopisu priobčenemu v
„Pr. l.“ šte. 19. gledé Biljanskega županstva obč.
volitev odgovorimo, da je bil oni dopisovalec na-
sproti resnici poučen. — V Biljani je bil vedno
sedež župana in sicer že čez 45 let, pod koje žu-
panstvo je spadala tudi Medana, katera se je od-
družila pred kakimi 35 leti, ter ima še dandanes
svojo lastno županijo; od onega časa naprej je ostala
ta županija, obstoječa iz Biljane in oddelkov Fojane
in Kormina pod eno katastralno občino. Volitev
spada pod občino Biljana čez 2 tretjini in $\frac{1}{3}$ pa
pod ona 2 oddelka in še $\frac{1}{3}$ ne, ker grof Bagur
plačuje naravnega davka v Fojani in Barbani 700 gl.,
ki nima volilne pravice in vsi drugi ondotni posest-
niki komaj 300 gld., koja bi znašala skupaj komaj
 $\frac{1}{5}$ del vsega davka, ki plačuje cela katastralna ob-
čina Biljana v znesku čez 3000 gld. Ali ni potem-
takem pravično, da kjer se plačuje največ davka,
kjer je največ volilcev in kjer je središče in na lepi
poti, da je tam sedež župana?

(Dostavek uredništva — Oprostite, gosp.
dopisnik, da smo drugi del dopisa morali izpustiti,
ker po našem menenju „Pr. l.“ ni za to, da bi se
v njem razpravljale na dolgo in široko osobne
reči, katere boste najboljše doma med seboj mirnim

potom ali pa, če drugače ne gre, potom dotičnih kompetentnih oblastev poravnali. Osobnosti sploh niso za časopise, in časopis sam pri tem največ trpi, ker se mu brez potrebe jemlje prostor za stvari, ki nimajo nikakega občnega zanimanja. Naše načelo je bilo že iz prvega početka izogibati se, kolikor mogoče, osobnostim; ako smo pa katerikrat proti svoji volji vanje zašli, bili so krivi dopisovalci, na katere se moramo zanašali, zato ker nam samim niso in ne morejo biti znane razmere vseh raznih krajev, koder se bere naš list, tem manj pa osobne razmere.)

Iz Gorice. — (Naš umetnik, Ivan Gosar). Z veseljem poročamo, da se nam je po dolgem trudu posrečilo dobiti si semkaj slikarja, kakoršnega smo si slovinci na Goriškem že davno želeli. Britke skušnje imamo iz preteklega časa; mnogokrat smo se morali dati psovati in namazati od naših nasprotnikov. Naš hist. akad. slikar gospod Gosar, ki se je sedaj naselil pri nas v Gorici, ulica treh kraljev, je pa značajan katolišk mož; biva še le malo dni med nami, in že si je pridobil srca naša. Toraj njega podpirajmo!

Kakor je bilo objavljeno v 18. št. od 20. sept. Vašemu cenjenemu listu, je bil blg. g. I. Gosar ponesrečil, a zdaj je že toliko okreval, da je počel delati.

Priporočamo ga za razna cerkvena dela, n. p. altarne slike, križeve pote, cerkvene zastave; gotovo izvrši vse lepo in natančno; in tudi kar mogoče po nizki ceni. Lahko si ogleda Č. duhovščina ravno zdaj že v delu sliko sv. Franciška, namenjeno za cerkev v Podgori. Kakor čujemo gosp. Gosarja nagovarjajo, da bi ustanovil, slikarsko in risarsko šolo; kaj dobro bi bilo to. Dobro bi bilo tudi da bi. č. duhovščina se oglasila pri njem s kakim dobrim nasvetom. F—n.

P. n. gg. naročnike našega lista opozarjamo, da naj nam ne pošiljajo že sedaj naročnine za prihodnje leto. Kedar bo čas zato, bomo že zopet opozorili. Upravništvo.

Prestop k pravoslavni veri. „Minolo nedeljo predpoludne je prestopila k pravoslavni veri jedna Slovenka; popoldne ob 4. uri pa sta prestopila jeden Slovenec in jedna Slovenka. Kakor se nam poroča bilo je mnogo našega občinstva navzočega pri obredu.“ — Tako suho pri naša to novico „Edinost“, dné 11. t. m. št. 79. Sedaj pa naj kdo še trdi, da-li je ali ni pri nas katoliška vera v nevarnosti. Lansko leto smo večkrat čitali po naših listih: „vera ni v nevarnosti“, sedaj pa nam kažejo facta, da vera je v nevarnosti, in sicer naša rimsko-katoliška vera, katero spoznava slovensko ljudstvo.

Ta je v kratkem že drugi slučaj, da prestopijo Slovenci v Trstu k pravoslavni veri, v razkolno cerkev, ki ne priznava rimskega papeža kot vrhovnega poglavarja Kristusove Cerkve. Kdo je te ljudi napotil k temu nesrečnemu koraku? Ako pomisli mo, da je pri slovenskem ljudstvu globoko ukorenina sv. vera in ljubezen do katoliške Cerkve, ter spoštovanje katoliške duhovščine, smo opravičeni dvojiti, da so ti sedaj „pravoslavni“ kristjanje iz prostega nagiba zatajili vero svojih očetov, da so brez nasveta in prigovarjanja od druge strani prestopili v razkolno cerkev, opravičeni smo misliti, da tu mora delovati neka skrivna moč, ki si je zadala žalostno nalogo odvracati verne Slovence od katoliške Cerkve, ter

jih tirati v pogubonosni razkol. — Pomenljive v kratkej novici so besede „bilo je mnogo našega občinstva navzočega pri obredu“.

To naše občinstvo je radovedno gledalo, kako jeden katoliški Slovenec in dve katoliška Slovenki zatajijo svojo vero, v katerej jih je izredila mila mati, in to občinstvo — upamo vsaj — je gotovo obžalovalo te ljudi, a zraven pa najbrže samo kolikor toliko škode terpelo, ker se mu je omajalo njegovo versko prepričanje. To je žalostno! In vendar nima „Edinost“, glasilo katoliških Slovencev tržaških, niti besedice obžalovanja ali opomina za to občinstvo?! In to je britko! — Katoliški Slovenci! Ako vam je na srcu sv. katoliška vera, molite goreče, da se med nami utrdi vera, katero uči sv. Mati katoliška Cerkev.

Na Sv. Gori praznovala se je dne 28. 29. in 30. septembra stoletnica obnovljenja božje poti. Ker se ni nič razglasilo o tej slavnosti, bilo je isti dni prav malo romarjev na sv. Gori. Dne 28. sept. imeli so prevzvišeni nadškof slovesno pontifikalno mašo. Procesija na sv. Goro, katera bi bila morala biti dne 18. septembra t. l., bode kakor se šliši prihodnjo pomlad.

Stoletnica obnovljenja svetogorske božje poti imela se je letos proslaviti se splošnim romanjem, kakor je bilo 19. maja 1890. Kolera je preprečila namerovano proslavo stoletnice. Namestništvo je ob laškej meji prepovedalo vse shode, procesije in javne plese, zato je bila zabranjena tudi svetogorska procesija. — Vendar misel romanja še ni zaspala. Ako bo kolera nehala tirjati svojih žrtev do prihodnje pomladi, vršilo se bo romanje v proslavo stoletnice na pomlad. Prevzvišeni knezonadškof so že blagovolili potrditi načrt. Probujenje katoliške zavesti na Primorskem je krvavo potrebno, v nekaterih trgih je že tako opešalo versko naziranje, da se Bog vsmili! Dal Bog, da bi se namerovano romanje vresničilo. Ob svojem času bomo že obvestili svoje čitatelje podrobnejše.

Duhovske vesti z Goriškega: Č. g. Jakob Caneva imenovan je župnikom v Romansu; č. g. Jožef Fabjan, doslej župnik v Čepovanu, župnikom pri sv. Luciji na Mostu. Ta gospod pastiroval je že nekaj let kot kap. pri sv. Luciji; č. g. Dominik Moretti, župnijskim opraviteljem v Ogleju; č. g. Evgen Jordan v Ronkah in č. g. Jakob Rejec v Komnu. Č. g. Anton Geat, dobil je službo II. kaplana v Ogleju.

Služba razpisana. Na c. kr. gimnaziji v Gorici je razpisana služba veroučitelja-suplenta za letno plačo 300 gld. Podučeval bo le 4 ure na teden.

Umrli je 7. vinotoka ob 5³/₄ uri č. g. Mihael Bolter, stolni vikar v Gorici, po 18 mesečnej mučnej bolezni na drobu. Okrepčan je bil večkrat sé sv. zakramenti za umirajoče. Rojen je bil pokojni 28. avgusta 1834. v Zagori pod vikarjatom Deskla. — Pogreb je bil 8. vinotoka ob 4³/₄ uri. Zadnjo čast skazala je ranjkomu vsa nezadržana goriška duhovščina, mnogo duhovnikov z dežele in mnogo drugih častilcev in prijateljev pokojnega v posvetnem stanu. Preminuli poznan je bil kot dober govornik za priprosto ljudstvo. Dal mu Bog obilo plačila v večnosti! Znanci in prijatelji, spominjajte se ga v molitvi!

Dobra vinska letina. Na Primorskem in v Istri je trgategv končana. Povsod na Vipavskem, v Brdih, v goriški okolici, v Istri je Bog dal toliko grozdja, da manjka posode. Navadna cena vinu je 12-14 gl. hektoliter.

Duhovšnike spremembe v Trstu. Č. g. Franc Sila od sv. Jakoba k sv. Antonu nov. kot duh. pomočnik. Na njegovo mesto k sv. Jakobu pride č. g. Janez Koruza.

Cesarjev namestnik Rinaldini je potoval te dni po severni Istri, da si ogleda tamošnje kraje, ter se osobno prepriča o potrebah prebivalcev. Ljudstvo ga je povsod radostno pozdravljalo.

Obsojen na mesec trde ječe je bil v Trstu nek J. Furlan od sv. Tilha pri Komnu za to, ker se je protivil c. kr. davkarskemu uradniku, ki mu je hotel zarubiti kravo zavoljo zaostalih davkov. Tu so na mestu svetopisemske besede: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega“. Ako pa kdo misli, da se mu godi krivica, naj si pomaga po postavni poti.

Koze ali runje. V Zagrajec-Ivanjigradu na Krasu umrla je devetnajst let stara deklica za kozami ali runjami. Dekleta ni hotel nihče položiti v krsto. Mati jo je zabila. Strah med prebivalci je velik, ker so tudi druge hiše okužene. Nalezljivih boleznj varuj nas Bog!

Predrzna tatvina. Pred nekaj dnevi vstopil je v nzarnico g. Hiecke-ja v gospodski ulici v Gorici neznan človek. Dal si je pokazati razne ure in verižice. Ogledoval si jih je dolgo in delal se, kakor ki nameroval kaj kupiti. Ko bi trenil, zagrabil je tri ure in jedno verižico, planil kakor duh na ulico in odnesel pete proti Kornju. Nobeden ga ni mogel doseči in vloviti. Doslej niso še dobili predrznega dolgoprstneža. Ako bo tudi všel posvetnej pravici, božji gotovo ne.

Posnemajmo žide ali jude. Jeruzalemski načelnik židov je prepovedal svoji sovernikom, kojih očetje so zavrgli in umorili Kristusa, kupovati kaj pri kristjanih ali turkih, kar bi lahko kupili pri judih. Katoličani! Vrnimo židom z isto mero! Ne kupujmo ničesar pri njih, kar bi lahko kupili pri katoličanih. Ako pri njih kupujemo, jim dajemo dobiček, jih bogatimo, jim priskrbujemo orožje in sredstvo, s katerim nas izsesavajo. Dajemo jim denar, katerega nam posojajo le z velikimi obrestmi, s katerim širijo med nami pohujšljive knjige in slabe časopise in nam trgajo iz srca ono vero, katera je neobhodno potrebna za zveličanje, ter sejejo med nami nekrščansko življenje. Dajajmo dobiček le katoličanom, da si opomorejo in nam zamorejo postrezati po istej ceni enako blago, kakor židi. Oni nočejo k nam, a mi silimo k njim. Smo pač kratkovidni!

G. Likar

trgovec, GORICA. Semeniška ulica 10.

Ima v zalogi mašne in šolske knjige, sv. podobe, tiskovine za farne in županijske urade, raznovrstni papir, vsakovrstne pisarske in šolske potrebščine.

➔ Preskrbi tudi tisk za vizitke in vsakovrstne naslove, zavitke itd. po najnižjih cenah.

Anton Urbančič

Gorica

trgovec s tkanino in drobnino v Raštelu št. 20

Priporoča se svojim sorojakom ter naznanja, da prodaja razne tkanine za moške in ženske obleke, ovratnice, ovratnike, nogovice, trakove, gumbe, bombaž, sukanec in sploh ves drobiž, ki ga rabimo pri obleki.

➔ Nizke cene ➔

Anton Jerkič

fotograf v Gorici, v ulici Sv. Klare št. 5.

Edini slovenski fotograf priporoča se sl. občinstvu, osobito preč. duhovščini v mestu in na deželi, da bi ga podpirali v njegovem podjetju. Izdeluje vsa v fotografsko stroko spadajoča dela strogo natančne in elegantne oblike.

Za delo se garantuje.

M. POVERAJ,

trgovec in krojaški mojster

v GORICI, na TRAVNIKU

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega blaga za obleko raznih stanov, ovratnike za čast. duhovščino, opravo za c. kr. častnike in uradnike, vsakovrstno izgotovljeno perilo itd. itd.

➔ Vse po pošteni ceni. ➔

Bajt Ivan

krojač GORICA krojač
na Placuti hš. št. 31.

Priporoča se vsem sorojakom, da bi blagovolili podpirati v njegovej obrti.

Priloga „Prim. listu“ št. 20.

Cerkev in šola.

Učimo se od ljudstva!

Iz Cirkna. (Izv. dop.) — Daleč pred nami ste vi dolinci: tržani in mestjani. In ako nas ugledate, nas trde hribovce, v okornih škornjah, trdih in raspavih pertenicah, kar spogledate se in malo namuznete, mi naj pa vemo, koliko je bila ura. Pa vendar se vam upam v izgled staviti naše ljudstvo tu gori v marsičem. Omenjam naj tu samo dve prelepi navadi iz naše cerkljanske doline.

Petek je! Ko odzvoni poldan, zadone zopet vsi zvonovi skupaj na čast Kristusovemu trpljenju. Mnogo ljudstva je na ulicah in cestah. In glej, kjer kdo stoji, tam poklekne, ter se obrne proti farai cerkvi, da počasti svojega križanega Odrešenika. Povem ti, solze so se mi vlile, ko sem gledal ta zares ganljiv prizor. Poleg stare mamice kleči v cvetji svojih dni brhka deklica. Tudi ona čuti potrebo, da se zahvali svojemu Bogu za največjo dobroto: za Odrešenje. Mladenič, ki se tako nerad komu vpogne, ponižno poklekne poleg starčeka, ki ga je že pripognila vročina in teža dneva. Semtertja pa kleči nedolžna mladež, saj ima tudi ona prositi, da, toliko prositi! „Kdor bo mene spoznal pred ljudmi, spoznal ga bom tudi jaz pred svojim Očetom, ki je v nebesih“, pravi večna Resnica. Srečni ljudje, kako živa vaša vera, koliko vaše plačilo! Kako je pa marsikomu pri vas, krog Trsta ali Gorice, težak klobuk, ko zvoni poldan! In vendar si krščen, kakot naši vrlj hribovci! Sin matere slovenske, kakor so ti!

Komaj si moreš misliti, dragi bralec iz ravnine, kako daleč mora hoditi naše pobožno ljudstvo ob nedeljah k sv. maši. Po dve uri daleč, iz hribov, pripopiha star možiček, da bi zadostil božji in cerkveni zapovedi. Celi teden taki trpimi ne vidijo iz svojih gorskih kotov mile jim farne cerkve. Ni čuda torej, da se obveselje vsaki pot, kedar jo v nedeljo grede k sv. maši, zopet vgledata. Toda oni se ne radujejo samo v srci, ampak kot dobri kristijani hote svojo vero v dejanji pokazati. Zato tudi prekrižaje se, pokleknejo na eno koleno, kakor hitro se jim zasveti zvonik farne cerkve. — Kako blizo je pa mnogim po mestih in vaseh do cerkve, in vendar jim je cerkev tokorekoč deveta briga! Ko mine sveto opravilo, napoti se pobožni kmetič zopet domov. Večkrat se še ozre po domači cerkvi in predno pride na kraj, kjer se mu zapre razgled nanjo, poklekne zopet, ter se prekriža. In ako bi bolj natanko opazoval, videl bi mu solzo v poštemem očesu. Tako se poslavlja naš verni slovenski gorjanec od farne cerkve. Koliko jih hoče biti Slovencev, ki se pa še celo za naredbe in postave sv. cerkve malo več brigajo, nego za lanski sneg! Oj, da bi si taki vsaj že enkrat zapomnili: „Kdor matere ne časti, ta matere vreden ni!“

Dobra učiteljica in sočutje otrok.

Nedolžna srca nežne mladine se kmalu vnemajo resnične ljubezni do dobrih učiteljev, ki znajo s svojo ljubeznjivostjo in rahločutnostjo pridobiti si ta srca. Kakor skrbnega očeta spoštujejo otroci dobrega učitelja, in kakor milej materi so vdana srca otrok dobre učiteljice. To je pokazal dné 11. t. m. zares veličastni pogreb učiteljice na c. kr. ljudski šoli za

deklice v Trstu, Ane Vičič, ki je po neumornem uspešnem delovanju za ljubo mladino v cvetu svojega življenja, v 28. letu svoje starosti, izdihnila blago dušo. V dolgej vrsti so šle pred mrtvaškim vozom učenke c. kr. meščanske šole, a za vozom dolga vrsta znancev in prijateljev rajne učiteljice. Mala cerkev sv. Antona starega je bila napolnjena z ljudmi. Tu je bil ganljiv prizor. Ko gledajo nežne deklice pred seboj krsto blage pokojnice, ki jim je bila v šoli druga mati, zaženo tako glasen jok, da se je komaj čulo milo petje, ki je odmevalo raz kora; in ta jok je prihajal iz ljubečega srca hvaležne mladine, ki je spoznala, kaj je zgubila po smrti raijke; zato je ta jok segal tudi v srca odraščanih ljudij, ki so bili tu navzoči, in v marsikaterem očesu je zaigrala svitla solza žalosti. To glasno ihtenje se je še pomnožilo, ko so dvignili krsto, da jo popeljejo na pokopališče, kjer je našla rajnica mir in pokoj svojemu utrujenemu telesu, a njena blaga duša, upamo, je dobila milost in zaslužen plačilo pri pravičnem Sodniku.

Rekel bi kdo, da to ganljivo žalovanje nežnih deklic za svojo učiteljico ni nič posebnega, ker so te vrste otroci vedno za jok pripravljani, dovolj da ena začne, že jej druge pomagajo. To je sicer res, a res je pa tudi, da ta splošna žalost, ta glasni jok priča o velikej ljubezni, ki gori v teh nedolžnih srcih, priča o resnične hvaležnosti, ki jo čutijo dobre učenke za svojo učiteljico. — Da bi znali vsi učitelji in učiteljice tako tesno na-se navezati srca šolske mladine, koliko lepih vspehov ne bi lahko dosegli s svojim podukom! Pa le ono srce more vzbuditi pri otrocih čut ljubezni, spoštovanja in hvaležnosti, ki samo mladino resnično ljubi, se za-njo žrtvuje, za-njo živi.

Duhovne vaje za učitelje.

Nemški list „Correspondenzblatt“ prinaša to-le z drastičnimi besedami naslikano novico: „Strašno!! Ni mogoče drugače reči! Strašno je, grozno! Od 27. do 30. avgusta so bile na Velehradu duhovne vaje — za učitelje!!! Udeležilo se jih je 110 učnih moči, namreč: 1 okrajni šolski nadzornik, 2 ravnatelja meščanskih šol, 2 učitelja meščanskih šol, 1 gimnazijski učitelj; ostali so bili učitelji vseh vrst, med njimi 1 nadučitelj z vsem svojim učiteljskim obojem. — Vsi slovenske narodnosti. Duhovne vaje je vodil č. o. Jan. Ev. Cibulka. Jezuit!!! Svet ne more več dolgo obstati. Ali nimajo ti nesrečni Slovani nobenega židovskega časopisa, da bi jim prižgal luč razsvitljenja?!“ Tako „Correspondenzblatt“.

Zares vse hvale vredni ti gg. češki učitelji, ki so se tako mnogobrojno udeležili duhovnih vaj, da se okrepečajo z verskimi resnicami za težavno delo svoje službe, da se utrdijo v verskem prepričanju, katero bodejo potem tudi mladini zasadili v nežna srca. Veseli nas pa tudi, da so ti gg. učitelji Slovani, ki se ne bojé izpovedati pred svetom svojega verskega prepričanja.

Tudi v Ljubljani so imele letos slovenske učiteljice svoje duhovne vaje; da bi se bili tudi slovenski učitelji kje zbrali k duhovnim vajam, nismo brali.

Čudež na pokopališču.

V Heldergemu, belgijski občini, dve milj od Alost je umrl 2. sept. 1874, župnik Jan Krstnik Maeyer. Njegovo življenje je bilo življenje svetnika. Pred nekaj dnevi je bil moral biti v Heldergemu pogreb. Grobokop začne kopati grob na tistem mestu, kjer je bil pokopan župnik Maeyer. Ko pride v globočino jednega metra, naleti na trd predmet, bil je pokrov rakvi, v koji se je nahajalo nestrohnjeno truplo župnika Maeyerja. Duhovska obleka je bila razpadla v prah, a truplo je bilo trdo, skoraj okamenelo. Od 17. septembra derejo ljudje od vseh strani v Heldergem, prepričati se o čudni prikazni. Zdravniki se čudijo temu, kajti truplo je ležalo 19 let v zemlji in bilo bi moralo trohneti, ker so trohnela trupla v najbližji okolici, posebno, ker je bil župnik Maeyer vodeničen, in vodenični ljudje hitro po smrti razpadejo v prah. Ko so rakev odprli, niso zapazili nobenega smradu. Heldergermski župnik je naznanil stvar škofu, ki mu je svetoval previdnost. Učeni ljudje si tega ne morejo razložiti, priprosti pa ranjcega jako čislajo. — Župnik Maeyer je bil rojen dne 27. febr. 1799. v Melselu. V zgodnji mladosti je že hrepenel po duhovskem stanu, katera želja se mu je izpolnila dne 5. avgusta 1827. Kapelanoval je fari Hontennisse na Holandskem. Leta 1830. se je vrnil v svojo domovino ter prišel v Heldergem, kjer je razsajala nalezljiva bolezen. Mnogega je ozdravil, ko se je ozdravljenje zdelo že nemogoče. Imel je pri sebi svojo sestro, ki je bila večkrat nevoljna, da je brat tako radodaren. Molče je poslušal njeno oči-

tanje, vsaj je vedel, da tudi ona daje, kjer le more. Revno ljudstvo je imenovalo njegovo župnišče hišo božjo. Umrl je takó reven, da so mu morali prijatelji njegovi pokriti pogrebne stroške. Za to pa ga je Bog sam oslavil. „Slov.“

Slučaj?

Po pariških volitvah so si naredili volilci propalega kandidata šalo. Kupili so rakev, ter jo spuštali v kanal. Jeden se je napravil za duhovnika in posnemal sv. obrede. Po končani šali pa ga je mrtvoud zadel, da je kmalu umrl, drug ki je rakev spuščal, se je začel na celem životu tresti in tretji je znorel in kmalu umrl v norišnici. Je-li to slučaj?

„Slov.“

Odpustki.

Sv. Oče papež so milostno podelili vsem katoličanom popolnoma odpustek, ako se skesano spovejo in obhajajo 4. oktobra ali kateri drugi dan v osmini, bodisi v redovnej ali kakej drugej cerkvi in molijo po namenu sv. Očeta. Dalje nepopolnoma odpustek 300 dni, kolikorkrat se vdeležijo kake pobožnosti v čast sv. Frančišku tekom meseca oktobra, ki je posvečen sv. Frančišku. Ti dve pravici imeli so doslej le tretjeredniki, ako so prejeli sv. zakramente in molili v redovnej cerkvi. Odslej pa vsi katoličani v katerikoli cerkvi. Ne zanemarjajmo priložnosti zadobiti odpustkov!

Narodno gospodarstvo.

Cerkno. Nedavno je „Slovenec“ pisal: „Prva točka narodnega dela je, gmotno vprašanje“. Prav je imel. Saj dušno stanje sloni večkrat na dobrem gospodarstvu. V hiši, kjer se nahajajo dobri, pridni in delavni gospodarji, tam tudi v dušnem obziru napreduje družina. Otroci pridnih in premožnih kmetov navadno redno zahajajo v šolo in cerkev, pridno se učé krščanskega nauka itd. Zato s posebnim veseljem pozdravljamo novo ustanovljeno posojilnico in hranilnico, ki je za prihodnost cerkljanskega okraja prevažnega pomena. Z ustanovitvijo cerklj. posojilnice zaprla se je, enkrat za vselej, pot krivonosim Abrahamovim sinovom, krščenim in nekrščenim pijavkam, nečloveškim oderuhom. Dá, ne samo z zlatimi, ampak z dijamantnimi črkami bi se morale zapisati tiste osebe v cerklj. kroniko, ki so trud in čas žrtvovale tej silno potrebni zadrugi.

Ni nas misel omenjati tu zabavljanja, zaničljivega posmehovanja, pikrih opazk od znane strani, saj itak je vsem znano. Pač pa moramo z naslednjimi številkami pokazati, kako posojilnica vrlo napreduje. Od 4. junija, t. j., od dneva, ko je začela posojilnica svoje delovanje do rožnenske nedelje je bilo prometa 74.403 gld. 86 kr. Hranilnih vlog je bilo do tiste nedelje 33.691 gld., glavnih deležev 3.460, upravnih 90 gld. 41 kr. Drugim posojilnicam se je izposodilo že 18.700 gld. berem osemnajst tisoč sedemsto gld. Te številke so rodoljubnemu načelništvu v največjo čast. In če pomislimo, koliko

pisarenja in dela imata posebno g. načelnik in tajnik, pač zasluži načelništvo priznanje v javnem listu, saj družega plačila nima. To je, po našem mnenju, pravo, živo in delavno rodoljubje, ki bi moralo preinjšati vse tiste, ki imajo vedno v ustih narodnjaštvo.

Prav pri posojilnici ima vsakdo priložnost pokazati, da mu je res mar občni blagor cerkljanskega okraja, ter z besedo in dejanjem gre na roki načelništvu, ki potrebuje pri izposojevanju sosebno vsestranske podpore in dobrih svetov zaupnih mož. Bodi uradnik ali učitelj, duhovnik ali kmet, vsak je dolžan podpirati ta prekristni zavod. Vsi osebni obziri bi morali v tem slučaju prenehati, ter zatajevajé in premagajé sam sebe naj se vsak oklene te eminentno domoljubne ustanove.

Dne 13. t. m. je č. g. vikarij iz Or. kot pregledovalec računov in nadzornik, pregledal vse posojilnične knjige in sploh vse poslovanje denarne zadruge. Konečno je tudi seštel gotovino v blagajnici, ki je tisti dan znašala 2.900 gld. Vse je bilo v najlepšem redu! — Čast in priznanje načelniku in tajniku!

Vzgleđno načelništvu naj pa zapoje s kraljem Davidom ob procesijah križevega tedna:

„Obrnijo naj se precej osramoteni, kateri se mi posmehujejo“. Ps. 69.